DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

29. april 2010 *

I sag C-102/09,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Tribunale di Firenze (Italien) ved afgørelse af 20. februar 2009, indgået til Domstolen den 13. marts 2009, i sagen:

Camar Srl

mod

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský, T. von Danwitz (refererende dommer) og D. Šváby,

* Processprog: italiensk.

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. februar 2010,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Camar Srl ved avvocati W. Viscardini og G. Donà

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili

— Europa-Kommissionen ved L. Prete og A. Bordes, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 14 i associeringsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og de med Fællesskabet associerede afrikanske stater samt Madagaskar, som blev undertegnet i Yaoundé den 20. juli 1963 (JO 1964, 93, s. 1431, herefter »den første Yaoundékonvention«) og artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde AVS-EØF-konvention undertegnet i Lomé den 15. december 1989 (EFT 1991 L 229, s. 3, herefter »den fjerde Lomékonvention«).

2 Anmodningen er blevet fremsat under et erstatningssøgsmål anlagt af Camar Srl (herefter »Camar«) mod Presidenza del Consiglio dei Ministri (ministerrådets formand) vedrørende tab, som dette selskab har gjort gældende at have lidt som følge af en tilsidesættelse af fællesskabsretten, som Corte suprema di cassazione (kassationsdomstolen) angiveligt har gjort sig skyldig i.

Retsforskrifter

De internationale konventioner

3 Artikel 1 i den første Yaoundékonvention, som er en del af afsnit 1, der har titlen »Samhandel«, bestemmer:

»Med henblik på at fremme samhandelen mellem de associerede stater og medlemsstaterne, at styrke deres økonomiske forbindelser og de associeredes staters økonomiske uafhængighed, samt at bidrage til udviklingen af international handel, er de høje kontraherende parter blevet enige om følgende bestemmelser til regulering af deres indbyrdes samhandel.«

4 Artikel 14 i den første Yaoundékonvention bestemmer:

»Med forbehold af de særlige bestemmelser i denne konvention, herunder særligt bestemmelserne i artikel 3, skal hver af de kontraherende parter afholde sig fra enhver foranstaltning eller praksis af intern afgiftsmæssig art, som direkte eller indirekte medfører en forskelsbehandling mellem partens egne varer og lignende varer med oprindelse i de øvrige lande, som er kontraherende parter i konventionen.«

5 Den første Yaoundékonvention er blevet erstattet med associeringsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og de med Fællesskabet associerede afrikanske stater samt Madagaskar, som blev undertegnet i Yaoundé den 29. juli 1969

(JO 1970 L 282, s. 2, herefter »den anden Yaoundékonvention«). Artikel 5 heri, der næsten er enslydende med artikel 14 i den første Yaoundékonvention, bestemmer:

»Med forbehold af de særlige bestemmelser i denne konvention skal hver af parterne afholde sig fra enhver foranstaltning eller praksis af intern afgiftsmæssig art, som direkte eller indirekte medfører en forskelsbehandling mellem partens egne varer og lignende varer med oprindelse i de øvrige lande, som er kontraherende parter i konventionen.«

6 AVS/EØF-Lomékonventionen, undertegnet den 28. februar 1975 (EFT 1976 L 25, s. 2, herefter »den første Lomékonvention«) erstattede den anden Yaoundékonvention. Punkt 1 i protokol nr. 6 om bananer, som er bilag til den første Lomékonvention, bestemmer:

»1. ingen stat [i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene)] stilles med hensyn til sin udførsel af bananer til Fællesskabets marked ringere end tidligere eller i øjeblikket for så vidt angår den pågældende stats adgang til de traditionelle markeder og dens fordele på disse markeder.«

7 Artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde Lomékonvention og formuleret i næsten enslydende vendinger, bestemmer:

»Ingen AVS-stat stilles med hensyn til sin udførsel af bananer til Fællesskabets markeder ringere end tidligere eller i øjeblikket for så vidt angår den pågældende stats adgang til de traditionelle markeder og dens fordele på disse markeder.«

8 Artikel 1 i protokol nr. 4 om bananer, som er bilag til den anden AVS/EØF-konvention, undertegnet i Lomé den 31. oktober 1979 (EFT 1980 L 347, s. 2), og i den tredje AVS/EØF-konvention, der blev undertegnet i Lomé den 8. december 1984 (EFT 1986 L 86, s. 3), er ligeledes affattet i næsten enslydende vendinger.

9 I overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, litra f), i afgørelse nr. 2/90 truffet af AVS-EØF-Ministerrådet den 27. februar 1990 om de overgangsforanstaltninger, der skal gælde fra den 1. marts 1990 (EFT L 84, s. 2), og med artikel 1 og artikel 2, andet afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 714/90 af 5. marts 1990 om anvendelse af afgørelse nr. 2/90 (EFT L 84, s. 1) har protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde Lomékonvention, været gældende fra den 1. marts 1990.

Nationale bestemmelser

10 Lov nr. 986/1964 af 9. oktober 1964 (GURI nr. 264 af 27.10.1964) indførte en national forbrugsafgift på friske bananer. Denne lov blev ophævet ved lov nr. 428/1990 af 29. december 1990 (GURI nr. 10 af 12.1.1991). I årenes løb er afgiftens størrelse blevet forhøjet progressivt, og på tidspunktet for dens afskaffelse var den på 525 ITL pr. kilo. I denne periode var der ikke forbrugsafgifter på frugt, der traditionelt produceres i Italien.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

11 Camar har i to retssager anfægtet den afgift, som selskabet blev afkrævet i henhold til lov nr. 986/1964 i forbindelse med import af bananer med oprindelse i Somalia. Disse retssager blev afsluttet ved to domme afsagt af Corte suprema di cassazione.

12 I sit efterfølgende søgsmål for Tribunale di Firenze (Firenze byret) har Camar gjort gældende, at Corte suprema di cassazione tilsidesatte fællesskabsretten og navnlig den forpligtelse, der følger af artikel 234 EF, ved at afsige en frifindende dom i den for retten anlagte sag uden at have forelagt Domstolen visse præjudicielle spørgsmål.

13 Det fremgår af de oplysninger, som Camar fremlagde under retsmødet, at den i hovedsagen omhandlede import fandt sted efter den 1. marts 1990. I denne periode var den italienske produktion af bananer ganske ubetydelig og faktisk nærmest ikke-eksisterende.

14 Den forelæggende ret har anført, at undersøgelsen af lov nr. 986/1964's forenelighed med de forpligtelser, der følger af de internationale aftaler nævnt i denne doms præmis 3-8, er af præliminær karakter for vurderingen af, om der kan gives Camar medhold i den erstatningssag, som er anlagt for retten. Den forelæggende ret har vurderet, at denne undersøgelse rejser komplekse juridiske problemstillinger, der endnu ikke fuldt ud er afgjort i Domstolens praksis på området.

15 Under disse omstændigheder har Tribunale di Firenze udsat sagens afgørelse og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Afskar artikel 14 i den første Yaoundékonvention medlemsstaterne fra at indføre en intern afgift på bananer fra Somalia, som ikke blev pålagt indenlandske bananer (slet ikke produceret eller kun i ganske beskedent omfang), og som ikke kunne pålægges andre former for indenlandsk frugt?

Såfremt første spørgsmål besvares bekræftende:

2) Hindrede den dagældende [protokol om bananer], der er knyttet som bilag til den dagældende Lomékonvention, at der kunne opkræves en afgift, der er uforenelig med artikel 14 i den første Yaoundékonvention, på import til Italien af somaliske bananer udført i 1990, idet der tages højde for bestemmelserne i denne protokol, sammenholdt med de tilsvarende protokoller, der er knyttet som bilag til de tidligere Lomékonventioner, samt artikel 5 i den anden Yaoundékonvention?

Såfremt andet spørgsmål besvares benægtende:

3) Skal det antages, at de bananprotokoller, der er knyttet som bilag til Lomékonventionerne, hindrede forhøjelser af en afgift som den italienske forbrugsafgift på bananer fra Somalia efter den 1. april 1976, uafhængig af sådanne forhøjelsers konkrete indvirkning på eksporten af disse bananer?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om det første og det andet spørgsmål

16 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14 i den første Yaoundékonvention afskar medlemsstaterne fra at indføre en afgift som den ved lov nr. 986/1964 indførte, således at en medlemsstat ikke måtte

pålægge en afgift på import af bananer med oprindelse i en associeret stat i henhold til en sådan lov, selv efter at Yaoundékonventionerne ikke længere var gældende.

17 For at besvare dette spørgsmål skal det indledningsvis undersøges, om den nævnte artikel 14 var til hinder for, at en medlemsstat i henhold til en lov som lov nr. 986/1964 pålagde en forbrugsafgift på bananer med oprindelse i Somalia i den periode, hvor denne foranstaltning blev indført. Med henblik herpå skal rækkevidden af artikel 14 analyseres, uden at det er fornødent at fastslå, om denne bestemmelse har direkte virkning. Som det fremgår af det første spørgsmåls formulering, har den forelæggende ret nemlig rejst spørgsmålet om den nævnte artikels rækkevidde uafhængigt af en eventuel direkte virkning.

18 I henhold til ordlyden af artikel 14 i den første Yaoundékonvention skal hver af de kontraherende parter afholde sig fra enhver foranstaltning eller praksis af intern afgiftsmæssig art, som direkte eller indirekte medfører en forskelsbehandling mellem partens egne varer og lignende varer med oprindelse i de øvrige lande, som er kontraherende parter i konventionen.

19 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den italienske produktion af bananer var ganske ubetydelig og faktisk nærmest ikke-eksisterende i den for hovedsagen relevante periode, hvorfor der bør ses bort fra den. Spørgsmålet, om der foreligger lignende varer, hvilket er den betingelse, forbuddet i artikel 14 i den første Yaoundékonvention i henhold til sin ordlyd er baseret på, må derfor bedømmes i forhold til typiske, indenlandsk producerede spiselige frugter i den omhandlede medlemsstat (jf. analogt dom af 7.5.1987, sag 184/85, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 2013, præmis 8).

20 I denne henseende bemærkes det, at Domstolen er blevet anmodet om at tage stilling til ligheden mellem bananer og andre italiensk producerede spiselige frugter under sager vedrørende fortolkningen af artikel 95, stk. 1, i EØF-traktaten (senere EF-traktatens artikel 95, stk. 1, og nu artikel 90, stk. 1, EF). Domstolen fastslog, at de to kategorier af varer ikke kunne antages at være lignende i henhold til artikel 95, stk. 1,

i EØF-traktaten, idet de har forskellige egenskaber og ikke opfylder de samme behov hos forbrugerne (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 9 og 10, og dom af 7.5.1987, sag 193/85, Cooperativa Co-Frutta, Sml. s. 2085, præmis 17 og 18).

21 Domstolen fastslog således, at de organoleptiske egenskaber og vandindholdet i de nævnte varekategorier er forskellige, og at bananen, i det mindste på det italienske marked, anses for at være et særligt nærende og energirigt næringsmiddel, der er velegnet til små børn (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 10).

22 Camar har ikke anfægtet denne vurdering af de faktiske omstændigheder. Camar har derimod fremført argumenter for en bredere fortolkning af artikel 14 i den første Yaoundékonvention i forhold til den, der under hensyntagen til de ovennævnte domme skal anlægges vedrørende artikel 90, stk. 1, EF.

23 Camar finder nemlig, at artikel 14 i den første Yaoundékonvention skal fortolkes således, at den ikke kun forbyder en diskriminerende afgift på lignende varer, men at den, som en syntese af de bestemmelser, der er indeholdt i artikel 90, stk. 1 og 2, EF, ligeledes forbyder enhver form for indirekte afgiftsmæssig beskyttelse til fordel for indenlandske varer, der er i konkurrence med importerede varer. En fortolkning af den nævnte artikel 14, hvorefter det forudsættes, at importerede varer har samme egenskaber som indenlandske varer, fratager denne bestemmelse enhver effektiv virkning, eftersom de varer fra afrikanske lande, der omhandles i den første Yaoundékonvention, alle er tropiske varer med egenskaber, som er forskellige i forhold til varer fra medlemsstaterne.

24 Det må imidlertid konstateres, at den af Camar forfægtede fortolkning ikke finder nogen støtte i affattelsen af artikel 14 i den første Yaoundékonvention. Denne bestemmelse begrænser sig nemlig til at fastsætte et forbud mod diskriminerende afgifter på

lignende varer, i vendinger, der minder om de i artikel 90 EF, stk. 1, anvendte. Ifølge retspraksis om den sidstnævnte bestemmelse står det fast, at de lignende varer, som dette forbud gælder for, er varer, der har lignende egenskaber, og som opfylder de samme behov hos forbrugerne (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 9 og 10).

25 Heraf følger, at såfremt Fællesskabet og de associerede afrikanske stater samt Madagaskar havde ønsket at regulere spørgsmålet om interne afgifter på varer, der ikke er lignende, men som er i konkurrence, ville de i stedet for en bestemmelse, der udelukkende minder om artikel 90, stk. 1, EF, også have vedtaget en bestemmelse svarende til artikel 90, stk. 2, EF (jf. analogt dom af 12.12.1995, sag C-469/93, Chiquita Italia, Sml. I, s. 4533, præmis 43).

26 Det må følgelig fastslås, at den af Camar forfægtede fortolkning af artikel 14 i den første Yaoundékonvention er uforenelig med artiklens ordlyd.

27 Det må endvidere undersøges, om formålet med den første Yaoundékonvention kræver, at artikel 14, på trods af sin begrænsende ordlyd, fortolkes således, at den ligeledes tager sigte på interne afgiftsforanstaltninger svarende til dem, der er omfattet af forbuddet i artikel 90, stk. 2, EF.

28 Herved skal det for det første fastslås, at det i modsætning til, hvad Camar har hævdet, ikke er nødvendigt at foretage en fortolkning af artikel 14 i den første Yaoundékonvention, der går ud over dens ordlyd, for at sikre dens effektive virkning.

29 Dels skal begrebet »lignende varer« nemlig ikke fortolkes således, at det opstiller et krav om, at varerne er ens, men blot således, at det udelukker varer, der har forskellige

egenskaber, og som ikke opfylder de samme behov hos forbrugerne, hvilket er påpeget i denne doms præmis 20. Heraf følger, at selv typisk tropiske varer generelt ikke skal anses for at være varer, der ikke ligner varer med oprindelse i medlemsstaterne.

30 Dels omfatter artikel 14 i den første Yaoundékonvention i overensstemmelse med sin ordlyd varer, der generelt hidrører fra de kontraherende parter, uden at begrænse sig til tropiske varer.

31 For det andet skal det i et bredere perspektiv fastslås, at en fortolkning af artikel 14 i den første Yaoundékonvention, som tillægger denne en rækkevidde, der ligeledes omfatter et forbud mod interne afgiftsforanstaltninger som omhandlet i artikel 90, stk. 2, EF, må forkastes. Disse to bestemmelser har nemlig forskellige underliggende formål og kan dermed ikke sidestilles ved fortolkning.

32 Det fremgår således af Domstolens praksis, at artikel 90 EF har til formål at sikre de frie varers bevægelser mellem medlemsstaterne på normale konkurrencevilkår, idet den forbyder enhver form for beskyttelse som følge af interne afgifter, der virker diskriminerende over for varer fra andre medlemsstater, og at den skal sikre, at interne afgifter virker fuldstændigt neutralt i forhold til konkurrencen mellem indenlandske og indførte varer (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 7).

33 Fortolkningen af denne bestemmelse skal ligeledes tage hensyn til traktatens formål, således som disse er udtrykt i artikel 2 EF, 3 EF og 14 EF, der først og fremmest nævner oprettelsen af et indre marked, som indebærer fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital (jf. i denne retning dom af 25.2.1988, sag 299/86, Drexl, Sml. s. 1213, præmis 24).

34 Det må dog fastslås, at artikel 90 EF's underliggende formål ikke består i relation til den første Yaoundékonvention. I henhold til dennes artikel 1, der ligesom artikel 14 er en del af afsnit 1 med titlen »Samhandel«, er konventionens formål at fremme samhandelen mellem de associerede stater og medlemsstaterne, at styrke deres økonomiske forbindelser og de associeredes staters økonomiske uafhængighed, samt at bidrage til udviklingen af international handel.

35 Den konklusion, at formålet med den første Yaoundékonvention ikke kræver en fortolkning af dens artikel 14, som går ud over bestemmelsens ordlyd og dermed giver den en rækkevidde svarende til artikel 90, stk. 2, EF, støttes desuden af Domstolens fortolkning af bestemmelser, som stort set svarer til artikel 14, under sager vedrørende aftaler om oprettelse af frihandelsordninger. Domstolen har nemlig udtalt, at disse bestemmelser for de kontraherende parter indeholder et forbud mod afgiftsmæssig forskelsbehandling, som gælder, når blot det konstateres, at varer, der er omfattet af en bestemt afgiftsordning, er lignende varer (jf. dom af 26.10.1982, sag 104/81, Kupferberg, Sml. s. 3641, præmis 26, og af 17.7.1997, forenede sager C-114/95 og C-115/95, Texaco og Olieselskabet Danmark, Sml. I, s. 4263, præmis 31).

36 Domstolen har ydermere udtrykkeligt fastslået, at rækkevidden af en bestemmelse i en frihandelsaftale, svarende til artikel 14 i den første Yaoundékonvention, begrænser sig til et forbud mod diskriminerende afgifter på lignende varer. For så vidt angår artikel 21, stk. 1, i overenskomsten mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Republikken Portugal, der blev undertegnet i Bruxelles den 22. juli 1972 samt indgået og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2844/72 af 19. december 1972 (JO L 301, s. 166), har Domstolen i Kupferberg-dommens præmis 42 fastslået, at den omstændighed, at en medlemsstat ikke på varer med oprindelse i de pågældende tredjelande anvender en afgiftsnedsættelse, der gælder for visse kategorier af producenter eller visse varetyper, ikke er forskelsbehandling i nævnte artikel 21's forstand, hvis der ikke i den pågældende medlemsstat findes en lignende vare i handelen, for hvilken der rent faktisk er opnået en sådan afgiftsnedsættelse.

37 Det skal således konkluderes, at forbuddet i artikel 14 i den første Yaoundékonvention i overensstemmelse med sin ordlyd er begrænset til at omfatte diskriminerende afgifter på lignende varer, og at det dermed ikke omfatter varer, der ikke er lignende, men som er i konkurrence.

38 Henset til de foregående betragtninger, skal det første forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 14 i den første Yaoundékonvention ikke var til hinder for en afgift på bananer med oprindelse i Somalia som den, der blev indført ved lov nr. 986/1964.

39 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål, er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Om det tredje spørgsmål

40 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en national retsinstans' anvendelse af »standstill«-klausulen indeholdt i de bananprotokoller, der er knyttet som bilag til Lomékonventionerne, forudsætter en undersøgelse af den konkrete virkning af forhøjelserne af en afgift som indført ved lov nr. 986/1964, for at fastslå, om disse forhøjelser er forenelige med den nævnte klausul.

41 Da den forelæggende ret ikke har præciseret, hvilken Lomékonvention den henviser til, må det indledningsvis fastslås, hvilken af de fire Lomékonventioner der skal tages i betragtning under hensyntagen til omstændighederne i hovedsagen. I denne henseende fremgår det af de af Camar under retsmødet fremlagte oplysninger, at den

import, som gav anledning til opkrævningen af den omtvistede afgift i sagen, fandt sted efter den 1. marts 1990. Idet protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde Lomékonvention, har været gældende fra den 1. marts 1990 i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, litra f), i beslutning nr. 2/90 og med artikel 1 og artikel 2, stk. 2, i forordning nr. 714/90, skal der således henvises til denne konvention.

42 Artikel 1 i den nævnte protokol har karakter af en »standstill«-klausul. Bestemmelsen har med andre ord til formål at sikre, at de gældende betingelser og nærmere regler for, at bananer hidrørende fra AVS-stater får adgang til de traditionelle markeder, ikke er ringere end de, som gjaldt på protokollens ikrafttrædelsestidspunkt. Denne adgangsgaranti gælder imidlertid kun for bananer fra AVS-stater inden for de mængder, som blev indført på bestemmelsens ikrafttrædelsestidspunkt (Chiquita Italia-dommen, præmis 59).

43 De tre første Lomékonventioner indeholdt alle en »standstill«-klausul, der var affattet i vendinger svarende til ordlyden af artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde Lomékonvention (Chiquita Italia-dommen, præmis 62). Da den første Lomékonvention trådte i kraft den 1. april 1976, er det denne dato, der udgør referencepunktet for anvendelsen af »standstill«-klausulen (jf. i denne retning Chiquita Italia-dommen, præmis 63).

44 Det påhviler således den forelæggende ret at fastslå, om importen i hovedsagen drejede sig om bananer importeret inden for de mængder, som blev indført ved den første Lomékonventions ikrafttrædelse den 1. april 1976.

45 Hvad mere specifikt angår den forelæggende rets spørgsmål om den undersøgelse, der skal foretages for at vurdere foreneligheden af afgiftsforhøjelser som de i hovedsagen

omhandlede med »standstill«-klausulen i artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, der er bilag til fjerde Lomékonvention, må det fastslås, at sådanne forhøjelser medfører prisforhøjelser for de pågældende bananer, og at de dermed gør det vanskeligere at afsætte dem på det pågældende marked (Chiquita Italia-dommen, præmis 60). Undersøgelsen af en sådan forhøjelse i relation til »standstill«-klausulen forudsætter således ikke almindeligvis en undersøgelse af denne forhøjelses konkrete indvirkning på importen.

46 For så vidt angår den af parterne drøftede mulighed, hvorefter disse forhøjelser udelukkende har til formål at tilpasse en afgift som den ved lov nr. 986/1964 indførte i forhold til inflationen, må det imidlertid fastslås, at den nævnte »standstill«-klausul har til formål at undgå, at eksporten af bananer stilles ringere end tidligere hvad angår såvel adgangen til de traditionelle markeder som fordelene på disse markeder (jf. i denne retning Chiquita Italia-dommen, præmis 63), således at den forholder sig til den faktiske situation på de omhandlede markeder.

47 Forhøjelser af en afgift som den i hovedsagen omhandlede, i en udstrækning, hvor forhøjelserne begrænser sig til at tilpasse denne afgift i forhold til inflationen med henblik på at opretholde den faktiske beskatning af godet på et konstant niveau, er dermed ikke i strid med artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde Lomékonvention.

48 Af de anførte grunde må det tredje forelagte spørgsmål herefter besvares med, at den nationale ret ikke er forpligtet til at undersøge den konkrete virkning af forhøjelser af en afgift som den i hovedsagen indførte vedrørende situationen før den 1. april 1976 på import af bananer med oprindelse i Somalia, for at vurdere foreneligheden af disse forhøjelser med den »standstill«-klausul, der fremgår af artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde Lomékonvention. Forhøjelser af en sådan afgift, der

begrænser sig til at tilpasse denne afgift i forhold til inflationen, er dog ikke i strid med nævnte klausul.

Sagens omkostninger

49 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) Artikel 14 i associeringsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og de med Fællesskabet associerede afrikanske stater samt Madagaskar, som blev undertegnet i Yaoundé den 20. juli 1963, var ikke til hinder for en afgift på bananer med oprindelse i Somalia som den, der blev indført ved lov nr. 986/1964 af 9. oktober 1964.

2) Den nationale ret er ikke forpligtet til at undersøge den konkrete indvirkning af forhøjelser af en afgift som den i hovedsagen indførte vedrørende situationen før den 1. april 1976 på import af bananer med oprindelse i Somalia, for at vurdere foreneligheden af disse forhøjelser med den »standstill«-klausul,

der fremgår af artikel 1 i protokol nr. 5 om bananer, som er bilag til fjerde AVS-EØF-konvention, undertegnet i Lomé den 15. december 1989. Forhøjelser af en sådan afgift, der begrænser sig til at tilpasse denne afgift i forhold til inflationen, er dog ikke i strid med nævnte klausul.

Underskrifter